

В. В. Ясишена,

*д. е. н., доцент, професор кафедри економіки, обліку та оподаткування, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету
ORCID ID: 0000-0003-3214-3877*

Н. М. Головай,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету
ORCID ID: 0000-0001-9597-0963*

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.3.4

КЛАСИФІКАЦІЙНІ Й АМОРТИЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

V. Yasyshena,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Economics, Accounting and Taxation, Vinnytsia Education and Research Institute of Economy of West Ukrainian National University

N. Golovai,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Accounting and Taxation, Vinnytsia Education and Research Institute of Economy of West Ukrainian National University

CLASSIFICATION AND DEPRECIATION ASPECTS OF ACCOUNTING FOR INTANGIBLE ASSETS

У статті запропоновано розширити класифікацію нематеріальних активів для обліково-аналітичних потреб. Для потреб фінансового обліку рекомендовано такі класифікаційні ознаки, як результат переоцінки, наявність активного ринку, нематеріальний актив як інвентаризаційний об'єкт, належність до країни походження, відображення в балансі підприємства. Класифікацію нематеріальних активів підприємства для управлінського обліку й аналітичних потреб доповнено такими ознаками, як об'єкт обліку, потреба у захисті, вплив на стратегічний розвиток підприємства, здатність до відтворення. Розроблений алгоритм встановлення доцільності нарахування амортизації на нематеріальні активи на основі таких ідентифікаторів, як термін їх корисного використання, наявність в правовстановлюючому документі положення про продовження або поновлення, існування вигод, які очікує одержувати підприємство після продовження або поновлення контракту, відсутність суттєвих витрат і змін існування умов контракту. Застосування цього алгоритму дасть змогу ефективно управляти нематеріальним активом і приймати обґрунтовані рішення щодо їх амортизації, що сприятиме встановленню об'єктивної вартості цих активів та буде впливати на вартість підприємства.

The article proposes to expand the classification of intangible assets for accounting and analytical purposes. For the purposes of financial accounting, such classification features as the result of revaluation, the presence of an active market, an intangible asset as an inventory item, belonging to the country of origin, reflected in the balance sheet of the enterprise are recommended. The classification of intangible assets of the enterprise for management accounting and analytical needs is supplemented by such features as the object of accounting, the need for protection, the impact on the strategic development of the enterprise, the ability to reproduce. It is noted that the above classification features can be used simultaneously for the needs of financial, management accounting and analytical work. An algorithm has been developed to determine the feasibility of depreciation on intangible assets based on such identifiers as their useful life, the presence in the title document of provisions on renewal or renewal, the existence of benefits expected to receive after renewal or renewal of the contract, no significant costs and changes contract. The application of this algorithm will allow you to effectively manage intangible assets and make informed decisions about their depreciation, which will help establish the fair value

of these assets and will affect the value of the enterprise. It is recommended to additionally disclose in Accounting Standard 8 "Intangible Assets" the following issues: introduction of delayed methods for depreciation of intangible assets; the procedure for determining intangible assets that can be attributed to items with indefinite useful lives. Due to the imbalance in the identification, accounting of intangible assets and gaps in the establishment of some aspects of their depreciation in accordance with domestic law, it is advisable to position the professional judgment of the accountant. It should be based on intuitive processes and special sources of information that will allow to justify the decisions taken to reflect in the accounting and reporting of information on the depreciation of intangible assets.

Ключові слова: нематеріальні активи, облік, ознака, класифікація, амортизація, строк корисного використання.

Key words: intangible assets, accounting, indication, classification, depreciation, useful life.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій, ускладнення економічних відносин, змін нормативно-законодавчої бази відбувається активне використання суб'єктами господарювання нематеріальних активів (далі — НМА). В сучасних умовах світової економіки нематеріальні активи займають ключові позиції в діяльності компаній. Складність вивчення НМА відбувається через існування та виникнення різних їх видів. Дослідження питань класифікації нематеріальних активів є важливим, перш за все, тому що через вивчення їх класифікаційних ознак є можливість краще зрозуміти природу НМА. Розробка класифікації НМА впливає на порядок проведення їх інвентаризації, оцінки, на підходи до нарахування амортизації, відображення на рахунках обліку і у фінансовій звітності. Розвиток питань щодо класифікації НМА в управлінському обліку дасть можливість розширити спектр обліково-аналітичної інформації про нематеріальні активи для підвищення ефективності управління ними. Питання класифікації і амортизації НМА є актуальними в умовах становлення методології та організації бухгалтерського обліку щодо нематеріальних активів відповідно до вимог сьогодення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Фундаментальні питання обліку нематеріальних активів досліджували такі вітчизні науковці, зокрема С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, Г.М. Давидов, З.-М.В. Задорожний, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, а також зарубіжні — Х. Андерсен, Б.Е. Нідлз, М.Ф. Ван Бреда, Г.А. Велш, Д. Колдуелл, А.Г. Мендрул, М.Р. Метью, В.Ф. Палій, Е.С. Хендриксен та ін.

Проблеми обліку, аналізу й аудиту нематеріальних активів розглядали у дисертаційних роботах: В.В. Сатовський (1998 р.), А.А. Суль (2001 р.), І.А. Бігдан (2003 р.), Л.В. Бражна (2006 р.), Т.В. Польова (2006 р.), С.В. Шульга (2006 р.), Н.М. Бразілій (2007 р.), Ю.С. Рудченко (2007 р.), В.П. Денис (2007 р.), І.І. Криштопа (2008 р.), Ю.В. Писаренко (2009 р.), Т. Банасько (2010 р.), І.М. Лепетан (2010 р.), О.В. Сизоненко (2010 р.), О.В. Вакун (2013 р.), М.В. Плекан (2013 р.), В.С. Шелест (2014 р.), Х.І. Скоп (2015 р.), І.Є. Старко (2015 р.), Ю.А. Судин (2017 р.), В.М. Діба (2017 р.).

Враховуючи цінність наукових напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених, зауважимо, що у нинішніх

умовах розвитку економіки України виникають нові питання щодо класифікації і амортизації нематеріальних активів, які потребують розв'язання.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної статті є удосконалення класифікації нематеріальних активів і підходів до їх амортизації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчення питань класифікації НМА є науковим напрямом, який привертає увагу багатьох науковців, що пов'язано з постійною зміною цієї економічної категорії. В таблиці 1 наведено основні наукові напрями досліджень науковців, які розкриті в дисертаційних дослідженнях. Науковці, досліджуючи питання класифікації НМА, наводять власний перелік класифікаційних ознак і видів, з деяким їх повторенням.

З метою отримання повної характеристики НМА для побудови систем бухгалтерського й управлінського обліку та управління НМА на промислових підприємствах необхідно систематизувати, уточнити і доповнити чинну методологічну базу в частині класифікації нематеріальних активів.

Відповідно, в основу групування класифікаційних ознак для фінансового обліку покладено положення П(С)БО 8 "Нематеріальні активи". У класифікації НМА для управлінського обліку і аналітичних потреб враховано поточні і стратегічні плани підприємства.

З метою покращення обліково-аналітичного процесу і забезпечення запитів управління доцільно використовувати запропонований перелік класифікаційних ознак нематеріальних активів, з урахуванням потреб бухгалтерського, управлінського обліку й аналітичних процедур промислових підприємств.

У складі класифікаційних ознак для потреб бухгалтерського обліку виокремлено термін використання; ступінь ідентифікації (можливість відчуження); шлях надходження (джерело виникнення); правова ознака; спосіб оцінки; результат переоцінки; наявність активного ринку; як інвентаризаційний об'єкт; наявність ліквідаційної вартості; ступінь морального старіння; можливість нарахування амортизації; шлях вибуття; належність до країни походження; наявність правовстановлюючого документа; відображення у балансі підприємства; характер володіння.

До переліку класифікаційних ознак для управлінського обліку й аналітичних потреб промислових

Таблиця 1. Наукові напрями досліджень класифікації НМА

№ з/п	Наукові напрями досліджень	Науковці, які проводили дослідження, рік захисту																							
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13													
1		В.В. Сатовський, 1998 [15]	Л.Л. Суль, 2001 [10]	І.А. Вігдан, 2003 [2]	С.В. Шугляга, 2006 [21]	Т.В. Полтова, 2006 [13]	Л.В. Бражня, 2006 [3]	Н.М. Вразіти, 2007 [4]	Ю.С. Рудченко, 2007 [14]	В.П. Денис, 2007 [6]	І.І. Криштопа, 2008 [8]	Ю.В. Писаренко, 2008 [11]	Т.М. Ванасько, 2010 [1]	І.М. Лепетан, 2010 [9]	О.В. Сизоненко, 2010 [16]	О.В. Вакуц, 2013 [5]	М.В. Плекан, 2013 [12]	В.С. Шепест, 2014 [20]	Х.І. Скоп, 2015 [17]	І.Є. Старко, 2015 [18]	Ю.А. Судин, 2017 [19]	В.М. Дуба, 2017 [7]			
2																									
1	Класифікація НМА		+																						
2	Класифікація ліцензій				+																				
3	Класифікація торговельних марок								+																
4	Класифікаційні ознаки видів інноваційної діяльності									+															
5	Класифікація об'єктів інтелектуальної власності																								
6	Класифікація інтелектуального капіталу																								
7	Удосконалення складу груп нематеріальних активів																								
9	Класифікація видів контролю НМА																								
10	Класифікація гудвілу																								

Джерело: сформовано авторами.

підприємств слід відносити: об'єкт обліку; ступінь ліквідності; джерело фінансування; ступінь дохідності; унікальність; участь у господарській діяльності суб'єкта господарювання; участь у процесі виробництва; потреба у захисті; вплив на стратегічний розвиток підприємства, здатність до відтворення.

Частина вищезазначених класифікаційних ознак НМА нами було систематизовано і охарактеризовано в попередніх дослідженнях [22]. В цьому дослідженні запропоновано низку класифікаційних ознак НМА, що наведені в таблицях 2, 3 і потребують розкриття.

При поділі нематеріальних активів за результатом переоцінки, виокремлюються об'єкти НМА та їх групи, що були дооцінені, та які підпали під уцінку.

Переоцінка НМА може здійснюватися за справедливою вартістю для тих об'єктів, щодо яких існує активний ринок. За цією класифікаційною ознакою розмежовуються НМА відповідно до наявності активного ринку чи його відсутності.

Класифікаційна ознака "як інвентаризаційний об'єкт" забезпечує виокремлення НМА, для яких в процесі інвентаризації достатньо документальної перевірки (наприклад, права користування природними ресурсами, права користування майном тощо). По суті об'єктом перевірки буде виступати документ, що посвідчує право користування або володіння НМА. В іншому випадку під час інвентаризації (наприклад, прав на користування комп'ютерною програмою) перевірячі підлягає документ, що посвідчує право користування або володіння нематеріальним активом, а також функціонування комп'ютерної програми.

Така ознака, як "за належністю до країни походження" дає змогу встановити походження НМА (вітчизняне або іноземне). У випадку проведення операцій з НМА іноземного походження слід враховувати положення не тільки вітчизняного, а також зарубіжного законодавства, що впливає на відображення цих активів в обліку.

Ознака "відображення у балансі підприємства" носить специфічний характер, вказуючи на законність використання нематеріальних активів. Якщо нематеріальні активи відображаються у балансі підприємства відповідно до законодавства, то по них має бути сформований повний перелік необхідних правовстановлюючих документів, а також вони повинні відповідати критеріям нематеріальних активів. Однак на вітчизняних підприємствах є нематеріальні активи, які слід визнавати як НМА, але вони не відображаються в балансі.

В таблиці 3 наведено класифікацію НМА щодо застосування в управлінському обліку й аналітичних потреб.

За класифікаційною ознакою "як об'єкт обліку" визначаються об'єкти НМА, які відображаються у фінансовому, управлінському обліку, або одночасно в обох видах обліку.

Таблиця 2. Класифікація нематеріальних активів підприємства для потреб фінансового обліку

Класифікаційна ознака	Види нематеріальних активів
1. Результат переоцінки	Дооцінені НМА
	Уцінені НМА
2. Наявність активного ринку	Для НМА існує активний ринок
	Для НМА не існує активного ринку
3. Як інвентаризаційний об'єкт	Виступає документ, що посвідчує право користування або володіння об'єктом НМА
	Виступає об'єкт НМА та документ, що посвідчує право користування або володіння ним
4. За належністю до країни походження	Вітчизняне походження
	Іноземне походження
5. Відображення у балансі підприємства	Відображені в балансі НМА
	Не відображені в балансі НМА

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 3. Класифікація нематеріальних активів підприємства для управлінського обліку й аналітичних потреб

Класифікаційна ознака	Види нематеріальних активів
1. Як об'єкт обліку	НМА об'єкт фінансового обліку
	НМА об'єкт управлінського обліку
	НМА об'єкт фінансового і управлінського обліку
2. Потреба у захисті	Не потребують особливих умов захисту
	Потребують особливих умов захисту
3. Вплив на стратегічний розвиток підприємства	Мають значний вплив на стратегічну мету підприємства
	Опосередковано впливають на стратегічну мету підприємства
4. Здатність до відтворення	Відтворювальні
	Невідтворювальні

Джерело: розроблено авторами.

Поділ НМА за ознакою "потреба у захисті" дає змогу виокремити ті об'єкти, що потребують особливих умов захисту. Це стосується таких об'єктів, як комерційна таємниця, ноу-хау, рецепти, технології виробництва, клієнтські бази тощо. До об'єктів НМА, що мають належним чином зберігатися, але не потребують особливих умов захисту відносяться: права користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, право на користування будівлею, право на оренду приміщень, комп'ютерні програми для ведення фінансового обліку. Включення НМА до відповідної групи за цією класифікаційною ознакою потребує врахування специфіки діяльності підприємства, що забезпечить точне визначення потреби в особливому захисті.

Виокремлення такої ознаки, як "вплив на стратегічний розвиток підприємства" дає змогу визначити об'єкти НМА, що потребують підвищеної обліково-аналітичної обробки, через їх вплив на розвиток підприємства і його вартість (торговельна марка, знаки для товарів і послуг, комерційні таємниці тощо). По суті йдеться про об'єкти НМА, що дають особливу перевагу над конкурентами. Одночасно можливо встановити об'єкти, що опосередковано впливають на стратегічну мету підприємства (до прикладу, комп'ютерна програма для ведення фінансового обліку). Поділ об'єктів за цією класифікаційною ознакою потребує вираховування специфіки діяльності підприємства.

Класифікаційна ознака "здатність до відтворення" дає можливість встановити, з яким нематеріальним активом підприємство має справу (відтворювальним або невідтворювальним). Деякі НМА з плином часу можуть не втрачати своєї якості, тобто не підлягати моральному старінню, а навпаки підвищувати свою цінність. До таких НМА можна віднести торговельну марку, ко-

мерційні найменування, сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці, у тому числі "ноу-хау", художні та музичні твори. Ці види НМА можуть бути віднесені до відтворювальних. Відповідно до невідтворювальних НМА може бути віднесено активи з чітко встановленим строком корисного використання, до прикладу, ліцензії.

Загалом наведені класифікаційні ознаки одночасно можуть використовуватися, як для потреб фінансового так і для потреб управлінського обліку та аналітичної роботи.

Нині дискусійним є питання можливості не нарахування амортизації на об'єкти НМА з встановленим строком корисного використання. До таких об'єктів можна віднести, до прикладу, право на користування будівлею, право на оренду приміщень, договори франчайзингу тощо. Ефективне управління НМА передбачає прийняття обґрунтованих рішень щодо амортизації цих активів. Це необхідно для встановлення їх об'єктивної вартості протягом діяльності підприємства, що буде впливати на вартість підприємства. На рисунку 1 наведено алгоритм прийняття рішення щодо нарахування амортизації на право користування будівлею, право на оренду приміщень, договори франчайзингу.

При надходженні таких об'єктів НМА на підприємство необхідно визначити чи потрібно їх амортизувати. Основним ідентифікатором встановлення чи підлягає об'єкт НМА амортизації є можливість визначення строку його корисного використання. Можна припустити, що навіть якщо в документі встановлені дати корисного використання об'єкта він може мати необмежений строк корисного використання. Отже, врахування тільки такого чинника, як зазначений строк корисного використання при встановленні чи підлягає об'єкт НМА амортизації є обмеженими підходом, що знецінює об'єкт НМА.

Тому, встановлюючи чи підлягає нематеріальний актив амортизації бухгалтеру необхідно з'ясувати і врахувати низку умов.

Якщо документ (договір) включає положення про продовження, то можна зробити припущення, що термін його корисного використання буде необмеженим.

Вигоди, які очікує одержати підприємство від користування правами визначені відповідним часовим проміжком і можуть в майбутньому бути поновленими або не поновленими. Тому обов'язково необхідно врахувати вигоди, які пов'язані з використанням цього активу і будуть продовжувати надходити після закінчення дії договору.

Необхідно встановити відсутність суттєвих витрат пов'язаних з продовженням або поновленням контракту. У разі передбачення понесення суттєвих витрат у зв'язку із поновленням такого контракту підлягатиме амортизації. Слід з'ясувати відсутність при продовженні або поновленні контракту виникнення суттєвих змін умов контракту.

Якщо підприємство встановлює, що після вивчення договору можна стверджувати, що вигоди від його використання будуть тривати довго, то він може бути продовженим або поновленим. При цьому не відбудеться суттєвих змін умов контракту та понесення значних витрат у зв'язку із цим, то такий НМА немає потреби амортизувати.

Нематеріальні активи щодо яких не нараховується амортизація будуть збільшувати вартість компанії в частині 1 розділу активу балансу "Необоротні активи" та одночасно 1 розділу пасиву балансу "Власний капітал". Якщо буде встановлено, що актив, який раніше не підлягав амортизації має обмежений строк корисного використання, то його необхідно почати амортизувати.

Рекомендовано додатково розкрити в П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" такі питання:

— введення сповільнених методів для амортизації об'єктів НМА;

Рис. 1. Алгоритм встановлення доцільності нарахування амортизації на НМА

Джерело: розроблено авторами.

— розкрити порядок визначення НМА, що можуть бути віднесені до об'єктів з невизначеним строком корисного використання.

Зважаючи на достатню незбалансованість ідентифікації, облікового відображення НМА та прогалів у встановленні деяких аспектів щодо їх амортизації згідно з вітчизняним законодавством, доцільним є позиціонування професійного судження бухгалтер. Бухгалтер повинен, у разі відсутності прописаних рекомендацій у вітчизняних і міжнародних стандартах застосовувати професійне судження. Воно повинно ґрунтуватися не тільки на інтуїтивних процесах, а також на спеціальних джерелах інформації, які дадуть змогу обґрунтувати прийняті рішення щодо відображення в обліку та звітності інформації пов'язаної з амортизацією НМА.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою покращення обліково-аналітичного процесу і потреб управління уточнено і доповнено класифікацію нематеріальних активів. Для потреб фінансового обліку потребують введення такі класифікаційні ознаки, як результат переоцінки, наявність активного ринку, НМА як інвентаризаційний об'єкт, належність до країни походження, відображення в балансі підприємства. Класифікацію нематеріальних активів підприємства для управлінського обліку й аналітичних потреб слід доповнити такими ознаками, як об'єкт обліку, потреба у захисті, вплив на стратегічний розвиток підприємства, здатність до відтворення.

Застосування алгоритму встановлення доцільності нарахування амортизації на НМА дасть змогу ефективно управляти ними і приймати обґрунтовані

рішення щодо їх амортизації. Це сприятиме встановленню об'єктивної вартості НМА та буде впливати на вартість підприємства. Запропонований алгоритм включає такі ідентифікатори, як термін корисного використання НМА, наявність в правовстановлюючому документі положення про продовження або поновлення, існування вигід, які очікує одержувати підприємство після продовження або поновлення контракту, відсутність суттєвих витрат і змін існування умов контракту.

Література:

1. Банасько Т. М. Бухгалтерський облік і контроль нематеріальних активів: оцінка та порядок відображення: автореф. дис.... канд. екон. наук. Житомир, 2010. 18 с.
2. Бігдан І. А. Облік і аудит нематеріальних активів: автореф. дис.... канд. екон. наук. Харків, 2003. 19 с.
3. Бражна Л. В. Облік нематеріальних активів в АПК: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2006. 20 с.
4. Бразілій Н. М. Облік і аудит нематеріальних активів (на прикладі підприємств харчової промисловості): автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2007. 20 с.
5. Вакун О. В. Облік і аналіз нематеріальних активів у будівельних підприємствах: автореф. дис.... канд. екон. наук. Івано-Франківськ, 2013. 20 с.
6. Денис В. П. Оперативний облік і аналіз інноваційної діяльності підприємств: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2007. 19 с.
7. Діба В. М. Облік та аналіз нематеріальних активів в умовах інституційних змін: теорія і методологія: автореф. дис.... д-ра екон. наук. Київ, 2017. 40 с.
8. Криштопа І. І. Методика та організація обліку та контролю нематеріальних активів: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2008. 19 с.

9. Лепетан І. М. Облік і контроль нематеріальних активів у науково-дослідних господарствах: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2010. 23 с.

10. Лінь Суль Лінь. Облік, аудит і аналіз нематеріальних активів: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2001. 20 с.

11. Писаренко Ю. В. Організація та методика обліку і контролю нематеріальних активів: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2008. 20 с.

12. Плекан М. В. Облік і аналіз нематеріальних активів в умовах розвитку інформаційної економіки: автореф. дис.... канд. екон. наук. Львів, 2013. 20 с.

13. Польова Т. В. Облік, аудит і аналіз нематеріальних активів: автореф. дис.... канд. екон. наук. Харків, 2006. 19 с.

14. Рудченко Ю. С. Облік торговельних марок (брендів) на підприємствах харчової промисловості: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2007. 20 с.

15. Сатовський В. В. Облік і аудит нематеріальних активів (на матеріалах підприємств ЗАТ "Укрнафта"): автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 1998. 16 с.

16. Сизоненко О. В. Облік, контроль і аналіз операцій з нематеріальними активами: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2010. 21 с.

17. Скоп Х. І. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: відображення та переоцінка: автореф. дис.... канд. екон. наук. Львів, 2015. 20 с.

18. Скоп Х. І. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: відображення та переоцінка: автореф. дис.... канд. екон. наук. Львів, 2015. 20 с.

19. Судин Ю. А. Облік і аналіз гудвілу підприємств: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2017. 20 с.

20. Шелест В. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління нематеріальними активами: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2014. 20 с.

21. Шульга С. В. Облік і аудит нематеріальних активів: теорія, організація, методика: автореф. дис.... канд. екон. наук. Київ, 2006. 21 с.

22. Ясишена В. В. Економічний зміст та класифікація нематеріальних активів для цілей бухгалтерського обліку. Ефективна економіка. 2013. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2227>

References:

1. Banasko, T. M. (2010), "Accounting and audit of intangible assets: valuation and data records", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Zhytomyr State Technological University, Zhytomyr, Ukraine.

2. Bihdan, I. A. (2003), "Accounting and audit of intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, Kharkiv State University of Nutrition and Trade, Kharkiv, Ukraine.

3. Brazhna, L. V. (2006), "Accounting of intangible assets in Agro-Industrial Complex (AIC)", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, National Research Center "Institute of Agrarian Economics" UAAS, Kyiv, Ukraine.

4. Brazili, N. M. (2007), "Accounting and audit of intangible assets (based on the example of food processing enterprises)", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "V. Hetman Kyiv National University of Economics", Kyiv, Ukraine.

5. Vakun, O. V. (2013), "Accounting and audit of intangible assets in construction enterprises", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "V. Stefanyk Precarpathian National University". Ivano-Frankivsk, Ukraine.

6. Denys, V. P. (2007), "Operational accounting and analysis of innovative activities of enterprises", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "V. Hetman Kyiv National University of Economics", Kyiv, Ukraine.

7. Dyba, V. M. (2017), "Accounting and analysis of intangible assets in the context of institutional change:

theory and methodology", D.Sc. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Kyiv National University of Economics, Kyiv, Ukraine.

8. Kryshchop, I. I. (2008), "Methods and arrangements for accounting and control of intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "V. Hetman Kyiv National University of Economics", Kyiv, Ukraine.

9. Lepetan, I. M. (2010), "Accounting and control of intangible assets of research and development units", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), National Research Center "Institute of Agrarian Economics" UAAS, Kyiv, Ukraine.

10. Lin Sul, Lin. (2001), "Accounting, audit and analysis of intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, Kyiv National University of Economics, Kyiv, Ukraine.

11. Pysarenko, Yu.V. (2008), "Arrangements and methods for accounting and control of intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "V. Hetman Kyiv National University of Economics", Kyiv, Ukraine.

12. Plekan, M. V. (2013), "Accounting and analysis of intangible assets in the information economy", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Lviv Commercial academy CUCSU, Lviv, Ukraine.

13. Poliova, T. V. (2006), "Accounting, audit and analysis of intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, Kharkiv State University of Nutrition and Trade, Kharkiv, Ukraine.

14. Rudchenko, Yu.S. (2007), "Accounting of trade marks (brands) in food processing enterprises", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), National Research Center "Institute of Agrarian Economics" UAAS, Kyiv, Ukraine.

15. Satovskiy, V. V. (1998), "Accounting and audit of intangible assets (based on the example of enterprises of JSC "Ukrnafta")", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, Kyiv National University of Economics, Kyiv, Ukraine.

16. Syzonenko, O. V. (2010), "Accounting, control and analysis of operations with intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), State Academy statistics, accounting and auditing of the State Statistics Committee of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

17. Skop, Kh. I. (2015), "Accounting of intangible assets: recording and revaluation", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Lviv Commercial academy CUCSU, Lviv, Ukraine.

18. Starko, I. Ye. (2015), "Accounting and control of intangible assets in management of an enterprise", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Lviv Commercial academy CUCSU, Lviv, Ukraine.

19. Sudyn, Yu. A. (2017), "Accounting and analysis of enterprise goodwill", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), Ternopil National Economic university, Ternopil, Ukraine.

20. Shelest, V. S. (2014), "Accounting and analytical support of managing intangible assets", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit (by type of economic activity), SHEI "Vadym Hetman Kyiv National University of Economics", Kyiv, Ukraine.

21. Shulha, S. V. (2006), "Accounting and audit of intangible assets: theory, arrangements and methods: extended abstract of candidate's thesis", Ph.D. Thesis, Accounting, analysis and audit, State Academy statistics, accounting and auditing of the State Statistics Committee of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

22. Yasyshena, V. V. (2013). "Economic content and classification of intangible assets for accounting purposes". *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2227> (Accessed in Febr 2022).

Стаття надійшла до редакції 13.02.2022 р.